

SIMON CARMIGGELT

Dag opa
&
Oude mensen

UITGEVERIJ GLB
DEVENTER

Dag opa

's Ochtends

Des ochtends zet mijn vrouw mijn kleinzoon bij me in bed. Het is een probaat middel om klaarwakker te worden.

In zijn wat uitgerekte, baljurkachtige nachtjapon komt hij gniffelend op me af kruipen, beladen met de meest uiteenlopende voorneemens, die ik van geval tot geval beoordelen moet, daar zij waarlijk niet alle tot zijn heil strekken. Zijn telkens weer herhaalde poging om twee vingertjes in het stopcontact te boren moet ik natuurlijk voorkomen, maar de telefoon, die 's ochtends in mijn bed staat, geef ik aan hem prijs. In wat de posterijen zo kritisch 'nodeloze bezetting van apparatuur' en 'doelloos draaien aan de nummerschijf' noemen is hij bepaald een meester. In beginsel weet hij wel degelijk wat je met een telefoon moet doen. Met beide handjes neemt hij de hoorn, tilt deze naar zijn hoofd en roept dan, welwillend lachend: 'Wawawawawa.'

Dit lijkt onsamenhangend, maar in wezen komen de telefoongesprekken die *ik* dag in dag uit voer op niet veel meer neer, zodat ik hem maar zijn gang laat gaan tot hij er genoeg van heeft. Hijgend als een karrenpaard voor een

hoge brug klimt hij dan over mij heen, omdat zich aan mijn rechterhand een tafeltje bevindt vol intrigerende voorwerpen. Het leeslampje weet hij, met een paar koene handbewegingen, zó methodisch uit elkaar te nemen dat Delft mij later onvermijdelijk voor hem lijkt. Is het geslacht, dan zoekt hij wat er verder van zijn gading is. Hier moet ik een lichte censuur toepassen. Sigaretten breekt hij doormidden, bekijkt peinzend het binnenste en werpt de twee peuken dan over zijn hoofd heen in bed, een kostbaar spelletje dat ik voorkom door het doosje buiten zijn bereik te plaatsen. De sleutelbos neemt hij graag mee terug in bed, om er ritmisch mee op de telefoon te slaan, en mijn ballpoint klemt hij als een Churchillsigaar tussen zijn lippen.

Maar zijn geest groeit gestadig.

Vanmorgen begon hij er opeens krassende bewegingen mee te maken, die bewezen dat hij het doel van dit, opa's broodwinning behelzende voorwerp dóórgekregen had. Om zijn eerste schepping op te vangen gaf ik hem haastig een stuk papier. Daar keek hij lang en doezelig naar. Toen plaatste hij de ballpoint op zijn rechterwang en zette daar een flink zwart kruis op. Zijn blik drukte een grote voldoening

uit, maar toen ik hem een spiegeltje voorhield om hem te laten zien wat hij had aangericht, deinsde hij terug, begon zachtjes te huilen en wierp de pen ver de kamer in.

Ik kreeg hem weer in een goed humeur door zijn aandacht te verleggen naar de Gauguinreproductie die boven mijn bed hangt, een groot, kleurig werk dat zijn bijzondere instemming heeft. Hij kan er tenminste lang naar kijken en wijzen, waarbij hij kwinkelerende geluiden maakt die, al kan ik ze niet vertellen, stellig vleierend voor de schilder moeten zijn. Hoewel het niet in mij opkomt mij met Gauguin te meten, mag ik toch in alle bescheidenheid zeggen dat ik hem, in succes, verre overtref door, bij het voltooiën van mijn toilet, onder de ogen van mijn kleinzoon mijn sokken aan te trekken.

Dit eenvoudige gebeuren ziet hij als een van mijn sterkste bakken.

De blote voet doet hem al zenuwachtig grinniken van voorpret, maar als de sok eromheen glijdt schatert hij onbedaarlijk.

Je zou honderd voeten willen hebben, om die pret urenlang te rekken. Maar meer dan twee heb ik er nu eenmaal niet te bieden. Een beetje weemoedig ziet hij ze verdwijnen in de

schoenen, want hij weet dat ik daarop straks het leven in zal stappen – het onherroepelijk einde van de lol met de telefoon, de sleutelbos, het lampje en die onbetaalbare sokken.

Maar in beginsel doen we het morgen wéér.

Lopen

Op weg naar mijn huis passeerde hij in zijn wandelwagentje laatst een draaiorgel dat, toen hij vlakbij was, in *Milord* uitbarstte. Ik stopte en keek naar hem. De enorme golf van geluid overspoelde hem zó volledig dat zijn lipje even trilde, maar hij worstelde en ontzwom. Er kwam een brede, feestelijke lach op zijn gezicht en rechtopstaand, als in een zegewagen, begon hij ritmisch op en neer te wippen. Toen ik hem ook nog had getoond wie de muziek voortbracht, combineerde hij zijn solodans onmiddellijk met draaiende bewegingen van beide armpjes, die sindsdien voor hem onverbrekkelijk met alle vormen van toonkunst zijn verbonden.

Want of nu, voor de radio, Jo Vincent zingt of Max van Praag, Bach mijmert of de Ramblers blazen – hij begint meteen te wippen en met ogen die stralen van blij herkennen, zijn denkbeeldig orgel te draaien. Van dit symbool heeft

hij veel gemak, want als hij 's ochtends om negen uur in zijn kinderstoel wordt gezet, wijst hij onmiddellijk op het toestel, zegt bevelend: 'Uh... uh...' en begint met zijn armpjes te cirkelen, om duidelijk te maken dat hij een mopje horen wil. Hij wordt op zijn wenken bediend. Als er toevallig geen muziek is, maar alleen gesproken woord, zoeken we een redenaar die een beetje melodieus galmt, want daar kan hij ook wel op dansen. Zo'n man roept dan niet in de woestijn, al heeft hij het misschien anders bedoeld.

Lóslopen heeft hij zich in één weekeinde bijgebracht.

Hij scharrelde al geruime tijd door het huis, zich overal vastklemmend als een klein, voorzichtig mannetje op het ijs. Maar opeens stak hij, dwars door de kamer, naar mij over met de onnoemelijk kleine dribbelpasjes van zo'n poppetje dat je kunt opwinden. Chaplin heeft, in de film *Circus*, eens een psychologisch zéér diepe scène gespeeld. Hij moet koorddansen, maar zit vast aan een touw, zodat hem niets gebeuren kan. Op een keer is het touw vergeten. Aanvankelijk weet hij het niet en loopt, net als anders, briljant op het koord, maar halverwege dringt het tot hem door. Dan begint hij te bib-

beren en valt.

Met het loslopen van mijn kleinzoon gaat het eigenlijk net zo.

Hij dribbelt heel verdienstelijk naar je toe, maar zodra je de armen uitstrekt om hem op te vangen beseft hij plotseling dat hij, zonder touw, aan een enorme prestatie bezig is, begint te bibberen en kan nog net op tijd worden gered. Ik probeer nu met mijn handen op mijn rug alert te zijn en dat lukt, ofschoon het loslopen op die manier moeilijker is voor mij dan voor hem. Als hij zijn doel heeft bereikt, gaat hij, net als de bazen van het Kremlin, zelf met haastige handjes vóór in het applaus, maar hij lacht er bepaald onschuldiger bij dan zij.

Na het lopen wordt hij in de kinderstoel gezet, om te eten.

Een aan stukjes gebroken banaan, die je op zijn lessenaartje voor hem neerlegt, nuttigt hij met smaak vlot achter elkaar, zijn mond zo volproppend, dat je de spijsbrij er soms met je vinger weer uit moet wippen. Is de banaan op, dan wijst hij – ‘Uh... uh...’ – dat er een tweede komen moet, doch die consumeert hij maar half. Plotseling zegt hij vastberaden ‘op’ en begint de overgebleven brokken als sneeuwballen de kamer in te keilen.

Hij mikt goed en roept, bij elke worp: 'Oh...'

En hij kijkt je, met een scheef hoofd, zeer meewarig aan, omdat hij weet dat wij met zulke kreten en zulke gezichten op zijn wan-gedrag plegen te reageren. Als we de brokken banaan in de kamer bijeen hebben gezocht en hem, met geheven vinger, suggestief vermanen, glimlacht hij behaaglijk, omdat het programma geheel volgens de verwachtingen verloopt.

Nee, hij is vrees ik geen serieuze jongen, maar wat Shakespeare noemt 'veeleer een on-verbeterlijk grappenmaker aan tafel, dan een onontbeerlijk bijzitter op het Capitool'.

Enfin, dat moet een ánder dan maar redden.

Zingen

Het zou overdreven zijn te beweren dat mijn kleinzoon zijn eerste sinterklaasfeest, dat na-dert, tot op de bodem doorgrondt, maar hij geniet stellig van de emolumenten. Het bleek onuitvoerbaar hem zijn schoentje te doen zet-ten bij het gasfornuis, want hij nam het telkens weer mee, omdat hij vond dat het daar niet hoorde. Maar de intocht van de goede bisschop droeg in hoge mate zijn goedkeuring weg, al vrees ik dat het paard een diepere indruk op

hem maakte dan de heilige ruiter zélf.

Hij onderscheidt twee diersoorten, ten eerste de 'bir', waarmee hij zijn beide beren in bed aanspreekt, en ten tweede de 'pie', een door hemzelf vervaardigde benaming voor mijn beide katten, die hij op ogenblikken van grote vertedering uitbreidt tot 'aajepie'. Toen de sint voorbijreed, wees hij onmiddellijk naar de schimmel, en verklaarde geestdriftig dat daar, zijns bedunkens, een 'pie' ging. Ook bereden agenten bleken voor hem bincken te pie. Zijn woordenschat is nog erg overzichtelijk, maar als je vraagt: 'Waar is je oor?' of: 'Waar is je voet?' wijst hij die lichaamsdeeltjes onmiddellijk aan, waaruit ik concludeer dat hij een heleboel woorden wel degelijk kent, doch opzout tot een voor de première geschikt moment. Het zal me dan ook niets verbazen als hij, op een stille achtermiddag plotseling zegt: 'Komaan vrienden, is wat jullie nú met mij doen wel helemaal in overeenstemming met Spock?'

Sinterklaasliedjes hoort hij ons graag zingen. Vooral 'Zie ginds komt de stoomboot' ondergaat hij met een behaaglijk lachje. Ik denk, dat hij, op grond van zijn voorshands nog verzwegen kennis van de Nederlandse taal, de samenhangende tekst weet te waarderen.